

Sintaktička i semantička analiza dopuna i dodataka u hrvatskom jeziku (SARGADA)

prvi sastanak
20. veljače 2020.

Osnovni podatci

Naziv projekta: Sintaktička i semantička analiza dopuna i dodatka u hrvatskom jeziku (SARGADA)

Datum početka: 1. 2. 2020.

Datum završetka: 31. 1. 2024.

projekt financira Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ)

Šifra projekta: 2019-04-7896

Voditeljica projekta: Matea Andrea Birtić (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje)

Suradnici

* Suradnici na projektu:

1. dr. sc. Ivana Oraić Rabušić (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje)
2. dr. sc. Ivana Brač (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje)
3. Siniša Runjaić (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje)
4. dr. sc. Branimir Belaj (Filozofski fakultet Osijek, Odjek za hrvatski jezik i književnost)
5. dr. sc. Irena Zovko Dinković (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za anglistiku)
6. dr. sc. Ismail Palić (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Odsjek za bosanski, hrvatski i srpski jezik)
7. dr. sc. Mia Batinić Angster (Sveučilište u Zadru, Odjel za lingvistiku)
8. dr. sc. Iva Nazalević Čučević (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za kroatistiku)

Teme sastanka

Dvije teme sastanka:

- * Administrativne obavijesti
- * Znanstvenoistraživački plan

Administrativne obavijesti

- * hotel 3* i *boarding pass* (ukrcajna propusnica)
- * kotizaciju ne može IHJJ kao ustanova izravno platiti bez državnih doprinosa (smatra se nagradom) zaposlenicima druge ustanove: moguća rješenja
- * na prezentaciji je logo Zaklade (prva slika), logo se nalazi na mrežnim stranicama Zaklade (<https://www.hrzz.hr/default.aspx?id=89>), ali ćemo ga staviti i u neku zajedničku mapu
- * na zadnjoj slici mora se nalaziti rečenica: Ova je prezentacija izrađena u sklopu istraživačkoga projekta Hrvatske zaklade za znanost *Sintaktička i semantička analiza dopuna i dodataka u hrvatskom jeziku - SARGADA* (2019–04–7896), odnosno „This work has been fully supported by

Administrativne obavijesti

- * Croatian Science Foundation under the *project Syntactic and Semantic Analysis of Arguments and Adjuncts in Croatian SARGADA (2019–04–7896)*”.
- * na člancima mora stajati sljedeća rečenica: Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom *Sintaktička i semantička analiza dopuna i dodataka u hrvatskom jeziku - SARGADA (2019–04–7896)*, odnosno „This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the *project Syntactic and Semantic Analysis of Arguments and Adjuncts in Croatian SARGADA (2019–04–7896)*”
- * to je prva bilješka u tekstu, uz naslov
- * poslati naslove knjiga i časopisa koje žele kupiti
- * svake godine jedan sastanak
- * uspostavljanje zajedničkoga mrežnog mjesta (*Dropbox* ili *Google Drive*)- primjerice za upis literature, za popis glagola

Znanstvenoistraživački plan

CILJEVI PROJEKTA

- * projekt ima dva osnovna i dva dodatna cilja
- * dva osnovna cilja projekta
  1. jasno i precizno definirati kriterije za razlikovanje dopuna i dodataka u hrvatskom jeziku
  2. primijeniti te kriterije u izgradnji sintaktičkog repozitorija hrvatskoga jezika koji bi bio vrijedan resurs za unaprjeđenje alata za strojnu obradu jezika te za proučavanje i podučavanje hrvatskog jezika
- * dva dodatna cilja:
  3. organizacija okruglog stola o dopunama i dodatcima (planira se između 34. i 36. mjeseca projekta (između studenoga 2022. i siječnja 2023.))
  4. objava zbornika s okrugloga stola

Znanstvenoistraživački plan

- * teorijska strana projekta uključit će iscrpnu analizu pristupa dopunama i dodatcima unutar hrvatske gramatičarske tradicije (te tradicije u srodnim jezicima) te triju suvremenih lingvističkih pristupa:
  - teorija valentnosti i ovisnosna gramatika /gramatika zavisnosti
  - Kognitivna gramatika
  - generativna gramatika
- * istraživanje dopuna i dodataka temelji se na trima različitim teorijama, što ima svoje metodološko opravdanje u teorijskim zahtjevima na koje ovaj projekt nastoji odgovoriti:
  - (1) kojim se kriterijima i testovima mogu definirati i izdvojiti dopune i dodatci u hrvatskom jeziku
  - (2) koliko je uvriježeno razlikovanje dopuna i dodataka gramatički održivo te
  - (3) može li ta razlika biti teorijski neovisno definirana.

Rezultati rada na projektu

- * REZULTATI:
- * sudjelovanje na konferencijama
- * objavljivanje radova
- * stvaranje repozitorija
- * okrugli stol i zbornik s okrugloga stola
- * tri radionice
- * predstavljanja projekta
- * usavršavanja

Konferencije

- * u prvoj su godini predviđene tri konferencije (3), u drugoj ih je predviđeno pet (5), u trećoj tri (3), u četvrtoj pet (5), 16 konferencija sve zajedno
- * objavljeni radovi – prva godina (4), druga godina (8), treća godina (5), četvrta godina (6), u prijavi projekta je navedeno desetak radova u zbornicima i desetak u časopisima, dva do tri rada po osobi u cjelokupnome razdoblju
- * repozitorij (Siniša)
- * Okrugli stol (treba početi razmišljati koga ćemo pozvati), između studenoga 2022. i siječnja 2023. ili prije, negdje u trećoj godini projekta

Radionice i predstavljanja

- * 1. radionica: dopune i dodatci u generativnoj teoriji (Martina Gračanin Yuksek (između studenoga 2020 i siječnja 2021.))
- * 2. radionica: dopune i dodatci u kognitivnoj teoriji (Branimir Belaj, između studenoga 2021. i siječnja 2022., u drugoj godini projekta)
- * 3. dopune i dodatci u teoriji valentnosti i gramatikama ovisnosti (Ismail Palić, u trećoj godini projekta, u isto vrijeme kad bude i okrugli stol)
- * Predstavljanja projekta:
Lingvistički krug (12. svibnja 2020.)
Jezikoslovne rasprave
Lingvistička srida

1. godina projekta

Znanstvenoistraživački zadatci u prvoj godini projekta:

- * prikupiti literaturu o dopunama i dodatcima
- * istražiti kroatističke pristupe te ih usporediti s onima u bosanistici i srbistici
- * istražiti pristupe dopuna i dodatcima unutar teorija valentnosti i gramatika ovisnosti

Zadatci vezani uz izgradnju repozitorija:

- * sastavljanje popisa glagola s dopunama dvojbenoga statusa
- * podjela tih glagola u semantičke skupine
- * proučavanje sličnih baza podataka (Siniša Runjaić)
- * 3 konferencije, 4 rada, 1 predstavljanje, 1 radionica, 1 usavršavanje

Repozitorij: cilj i definicije

Cilj: izgradnja repozitorija hrvatskih rečenica s rečeničnim dijelovima sintaktički dvojbene funkcije (gradnja relacijske baze u SQL okruženju, izgradnja sintaktičkoga modela za unos rečenica, popisivanje glagola s dvojbеним dijelovima, prikupljanje primjera, korpusno istraživanje, analiza primjera)

Definicije :

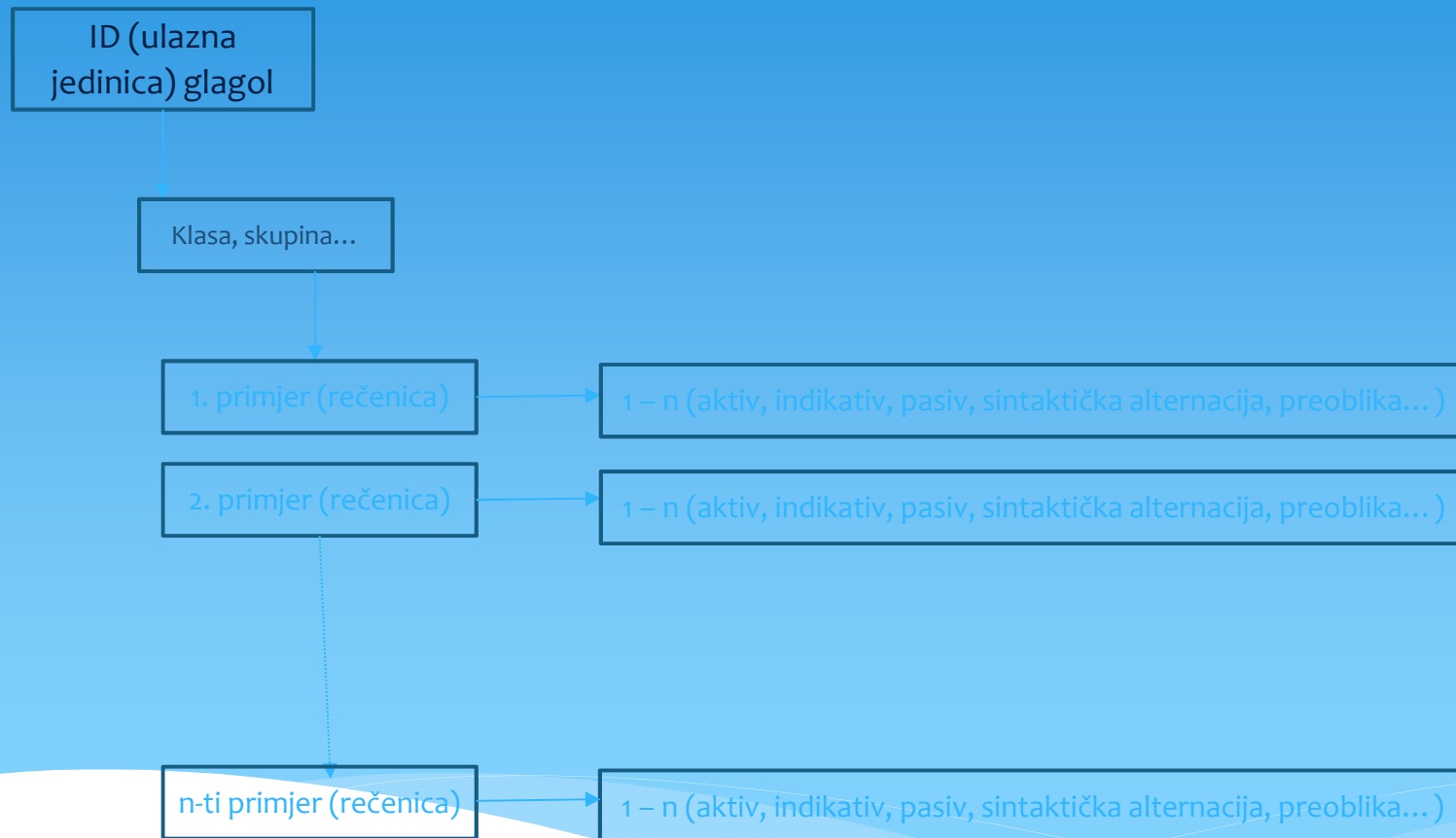
- ✓ Rječnici stranih riječi – lat. repositorium: polica s pregradama za spise ili knjige; ormar za spise ili knjige
- ✓ HJP 1. mjesto na kojem se što sabire i čuva; spremište, čuvalište
2. *inform.* zbirka informacija o kompjuterskom sustavu;
nadskup rječnika podataka
- ✓ Općenito govoreći repozitorij je spremište digitalnog, odnosno elektroničkog materijala...

Repozitorij: metodologija

Izrada baze uključuje sljedeće metodološke korake:

- ✓ osmišljavanje strukture specifične relacijske baze podataka u SQL okruženju s pripadajućim središnjim sustavom upravljanja sadržajem (CMS, *content management system*) i prilagođenim personaliziranim sučeljem za unos
- ✓ postavljanje stabilne radne inačice s opisima rečenica
- ✓ usavršavanje radnoga sučelja i usustavljivanje informacija u bazi radi konačnoga otvaranja za javnost i dodatnih korisničkih funkcija, kao što je primjerice grafički prikaz.

Repozitorij: početne ideje – nacrt strukture

Repozitorij: početne ideje – ideje o označivanju

srušiti

prijelazni, punoznačni,
semantička skupina?

Vojnici su srušili grad.

Grad je srušen od vojnika.

Repozitorij: početne ideje – ideje o označivanju

odjekivati

prijelazni, punoznačni,
semantička skupina?

Pjesma odjekuje šumom.

Šuma odjekuje pjesmom / od pjesme.

Repozitorij: početne ideje – ideje o označivanju

Poslije koncerta mi se pojavila bol u nozi.

Poslije koncerta mi je danima zujilo u ušima.

Za svaki zaokruženi, odnosno u budućoj bazi označeni (anotirani) dio rečenice utvrditi komplet testova koji bi odgovarali na upit je li riječ o obaveznoj dopuni, neobaveznoj dopuni, dodatku (ili čemu četvrtom)...

Repozitorij: mogući rezultati

- ✓ Na taj način bismo mogli dobiti rezultate koji nisu binarni nego skalarni (npr. testovi za **mi** u prethodnom primjeru pokazuju sa 70% da je obavezna dopuna, 20% da je neobavezna, a 10% da je dodatak...)
- ✓ Budući da je forma repozitorija otvorenija od same baze podataka, nakon takve formalne analize mogli bismo otvarati sljedeća polja za dodatne informacije o obrađenom pitanju:
  - komentari i zaključci
  - nacrti radova i prezentacija u toku
  - poveznice na dostupne radova i istraživanja sa sličnim rezultatima
  - i sl.

Repozitorij: brojna otvorena pitanja

- ✓ kriteriji za testove? (za sada primarno)
- ✓ jednoslojno ili višeslojno anotiranje, odnosno razine označivanja (posebni slojevi sintakse i semantike?, rečnični dijelovi i morfosintaksa?, neke dodatne razine...?)
- ✓ iskoristiti dostupne alate za anotiranje ili razvijati vlastiti samo za ove potrebe?
- ✓ grafičko prikazivanje i vizualizacije, da ili ne?
- ✓ otvaranje komunikacije s ostatkom zajednice ili ne?
- ✓ otvoreni ili kontrolirani pristup za korisnike na kraju?
- ✓ itd.